

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการเล็งเห็นความสำคัญของวิชาศิลปศึกษาว่าเป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาจิตใจ ซึ่งจะนำไปสู่การแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์สังคม ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของรากฐานทางวัฒนธรรม จึงได้บรรจุวิชาศิลปศึกษาเข้าไปในหลักสูตรทุกระดับ (ชนู แสงศักดิ์, 2521) ในวิทยาลัยครูได้เปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษา ซึ่งเป็นวิชาสายอาชีพครูตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2518 เป็นต้นมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน และขณะนี้บางวิทยาลัยได้รับนักศึกษาวิชาเอกนี้เป็นการชั่วคราว เพื่อลดปริมาณการผลิตครูให้น้อยลงตามสภาพความจำเป็นส่วนภาควิชาศิลปะของวิทยาลัยครูที่กำลังเปิดรับอยู่ หรือวิทยาลัยครูที่จะเปิดรับต่อไปในอนาคต ก็พยายามจะหาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาที่จบออกไปมีสมรรถภาพทางการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น (ภาควิชาศิลปะ วิทยาลัยครูนครราชสีมา, 2533) และการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในวิทยาลัยครูมีความแตกต่างจากวิชาการแขนงอื่นๆ ในส่วนที่อาจารย์ผู้สอนจะต้องมีทักษะการปฏิบัติควบคู่กับทฤษฎีโดยเฉพาะแขนงวิชาทัศนศิลป์ เพราะลักษณะของวิชาศิลปศึกษามีความยืดหยุ่นไม่ตายตัวเหมือนกับวิชาอื่นๆ (อารี สุทธิพันธุ์, 2532)

ผดุง พรหมมูล (2529) ได้กล่าวถึงการสอนศิลปศึกษาในวิทยาลัยครูว่า ควรจะมุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการด้านศิลปศึกษา คือ การผลิตบัณฑิตครูสาขาศิลปศึกษาให้เป็นผู้มีคุณภาพด้านการสอน ตลอดจนสร้างสำนักวิจัยที่ดำเนินงานแก่สังคม และนักการศึกษาได้เสนอแนะว่า ครูผู้สอนศิลปศึกษาควรรู้จักการวางแผนการสอนปรับปรุงแผนการสอน ให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นหรือเหตุการณ์ปัจจุบัน จัดกิจกรรมให้เหมาะสม สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิด อภิปราย วิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและประเมินผลด้วยความยุติธรรม (ทีศนา แชนมณี, 2526)

สุชาติ ปรายไพรี (สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2536) ได้กล่าวถึง การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในวิทยาลัยครูว่า จะยึดครูผู้สอนเป็นจุดศูนย์กลาง ผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดเรื่องที่จะเรียนวิธีการทำงาน ตลอดจนเกณฑ์การประเมินผล ทั้งนี้โดยยึดจากความพึงพอใจของผู้สอนเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ลักษณะการเรียนรู้ศิลปะเท่าที่ผ่านมา นั้น กิจกรรมการเรียนรู้เกือบทั้งหมด เน้นเรื่อง การให้ผู้เรียนแสดงออกหรือให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ (อ่ำไพ ศีรณสาร, 2535) อีกทั้งกรมการฝึกหัดครู (2535) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางการประเมินผลว่า ควรวางระเบียบเกี่ยวกับ การวัดผลให้ชัดเจน กำหนดสัดส่วนของคะแนนให้แน่นอนและใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เรื่องของการวัดผลและการประเมินผล

จากรายงานการประชุมสัมมนาเรื่อง สถานะการศึกษาศิลปะระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ได้สรุปผลการสัมมนาเกี่ยวกับการวัดผล ว่าควรให้มีเกณฑ์การวัดผลที่ยุติธรรม ซึ่งอาจใช้วิธีการ หลากหลายแบบทั้งนี้โดยต้องคำนึงถึงมนุษยธรรมด้วย (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2527) และ ประวิทย์ แซ่เตีย (2525) กล่าวถึง การประเมินผลในวิชาศิลปะ มีลักษณะค่อนข้างซับซ้อนหาเกณฑ์ที่ตายตัว ได้ยาก โดยทั่วไปแล้วการประเมินผลในวิชานี้จะขึ้นอยู่กับผู้สอนเป็นส่วนใหญ่ หากผู้สอนมีลักษณะที่ ไม่ชอบรับรูปแบบต่างๆ ที่มีมากมายในขอบข่ายของศิลปะแต่กลับยึดมั่นในรูปแบบเฉพาะตนแล้ว ก็จะมีผลต่อการเรียนของผู้เรียนเป็นอันมาก อาจนำมาซึ่งความไม่ชอบในวิชา หรือเกิดความขัดแย้งเกิดขึ้นต่อทัศนคติที่สับสนต่อผู้เรียนได้ แต่ถ้าผู้สอนเปิดกว้างในรูปแบบต่างๆ มากก็สามารถสร้างลักษณะที่เหมาะสมต่อการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนได้ยุติธรรมและยังผลที่ดีต่อการเรียนการสอนได้มาก

การวัดผลการเรียนศิลปศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดระดับความเจริญงอกงามที่เกิดขึ้นจากการเรียนและการประกอบกิจกรรมทางศิลปะ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อผู้เรียนและการสอนของผู้สอน เพราะผู้เรียนจะได้ทราบว่าตนเองมีความสามารถและความถนัดในด้านใดบ้าง ควรจะแก้ไขปรับปรุงในด้านใดบ้าง เป็นผลดีแก่ผู้สอนเพื่อจะได้ทราบผลของการเรียนการสอนและสามารถหาทางแก้ไขปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ (วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์, 2516) และ ประภัสร์ นิสมธรรม (2529) ได้กล่าวเสริมว่า การประเมินผลงานทางศิลปะ ควรเป็นเรื่องของการช่วยเด็กมีพัฒนาการต่อไปมากกว่าจะทำให้เด็กท้อแท้เบื่อหน่าย ผู้สอนจะต้องเข้าใจผู้เรียน เข้าใจจิตวิทยาพัฒนาการของผู้เรียนเข้าใจถึงความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้สอนศิลปะจึงควรมองผลงานของผู้เรียนในลักษณะของการให้การศึกษาด้านศิลปะ (Art Education) มากกว่าที่จะประเมินว่าผู้เรียนจะเป็นศิลปินหรือช่างศิลปะเพียงไร การวัดผลการเรียนวิชาศิลปศึกษาจึงน่าจะมุ่งวัดระดับความเจริญงอกงามที่เกิดขึ้นจากการเรียนและการประกอบกิจกรรมทางศิลปะ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อทั้งผู้เรียนและผู้สอนกล่าวคือผู้เรียนก็จะได้ทราบว่าตนมีความสามารถและ

มีความถนัดด้านใดบ้าง ควรแก้ไขปรับปรุงในด้านใดบ้าง ผู้สอนก็จะสามารถหาทางแก้ไขปรับปรุง การสอนให้ดีขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้

การประเมินผลการเรียนทางด้านศิลปศึกษา ผู้มีหน้าที่ประเมินผลการเรียนหรือตัดสิน จะต้องใช้การพิจารณากันหลายแง่มุม ควรวางใจเป็นกลางอย่างมีเหตุผล เป็นคนใจกว้างไม่มี อารมณ์อคติหรือมีจิตใจเอนเอียง ไม่มีการยึดถือความรู้สึกชอบส่วนตัวเป็นเครื่องวัดคุณค่าของงาน ควรมีความรู้ความเข้าใจหรือมีภูมิหลังของศิลปะแขนงนั้นๆ เป็นอย่างดี ว่ามีจุดมุ่งหมายเน้นหนักใน ทางใด มิใช่เป็นผู้มีหน้าที่ประเมินผลการเรียนแล้ว จะทำอย่างไรก็ได้ตามใจชอบหรือใช้อำนาจ ชี้อวดในสิ่งที่ตนพอใจ ดังที่เป็นข่าวอยู่เสมอแม้แต่ในระดับคณะกรรมการแห่งชาติซึ่งเห็นแก่พวกพ้อง นื่องพี่ มีแต่ความอหิวาธรรม(สงวน รอดบุญ, 2524) นอกจากนี้ วิชัย วงษ์ใหญ่(2515) กล่าว เสริมว่า การประเมินผลการเรียนทางศิลปศึกษาว่า การตัดสินใจให้เที่ยงตรงสมเหตุผลในงาน ศิลปะเป็นเรื่องใหญ่ที่ท้าทาย เพราะงานศิลปะเป็นสื่อกลางอันยิ่งใหญ่อันหนึ่งของการติดต่อระหว่าง มนุษย์เป็นสิ่งที่จะสร้างความเข้าใจอันดีร่วมกัน

อิทธิพล ตั้งโฉลก (2528) กล่าวถึง การประเมินผลการเรียนวิชาศิลปศึกษาและวิชา ศิลปะ ส่วนใหญ่จะประเมินจากคุณค่าของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้นมาระหว่างการศึกษาในแต่ละภาค-เรียน การประเมินผลงานเรียนทางศิลปะ จึงมีปัญหาเช่นเดียวกับการตัดสินผลงานศิลปกรรม โดยเฉพาะผลงานเรียนในรายวิชาปฏิบัติขั้นสูงที่เน้น "การสร้างสรรค์" เพราะโดยหลักการของ การศึกษาแล้ว การประเมินผลต้องประเมินจากข้อมูลที่ได้จากวัดผลด้วยวิธีการและเครื่องมือที่ สามารถวัดได้อย่างถูกต้อง แม่นยำและเที่ยงตรงมีมาตรฐานเชื่อถือได้ แต่ในสาขาวิชาด้านมนุษย-ศาสตร์แล้ว ดังเช่น ดนตรี ศิลปะและวรรณคดีนั้นเรากลับกันโดยทั่วไปแล้วว่า "เครื่องมือ" ที่ใช้ ในการวัดก็คือ จิตใจ อารมณ์และความรู้สึกซึ่งเป็น "อัตตา" ของผู้ประเมินแต่ละท่านด้วยเหตุผล ดังกล่าวมาแล้ว ศิลปะเป็นการแสดงออกของความคิด จินตนาการและอารมณ์ความรู้สึก การที่ รับรู้และเข้าใจถึงค่าที่แท้จริงได้ต้องอาศัย "เครื่องมือ" หรือแบบการประเมินผลชนิดเดียวกันส่วน ทฤษฎีศิลปะและวิชาการต่าง ๆ นั้น อาจจะนำมาใช้ประกอบพิจารณาได้บ้าง โดยเฉพาะในรายวิชา ฐาน

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนแขนงวิชาทัศนศิลป์ ในวิทยาลัยครู ทำให้ทราบถึงสภาพการเรียนการสอนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่า การสอนแขนงวิชาทัศนศิลป์ซึ่งประกอบ

ด้วยรายวิชาจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์และศิลปะไทย ส่วนใหญ่แล้วจะยึดหลักการตามคำอธิบายรายวิชา แล้วนำมากำหนดแผนการสอน ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม การวัดและประเมินผลในแต่ละรายวิชานั้นๆ แต่ในด้านเกณฑ์การประเมินผลจะกำหนดตามวัตถุประสงค์ของแต่ละรายวิชา นอกจากนี้การวัดและประเมินผลจะพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละบุคคล โดยดูจากผลงาน การอธิบายแนวความคิด เทคนิควิธีการและการคลี่คลายผลงาน อีกทั้งการแก้ไขปัญหาลดจนการปรับปรุงผลงาน นอกจากนี้ยังมีการวัดผลเพื่อตัดสินผลการเรียนด้วยการเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน โดยเปิดโอกาสให้มีการวิจารณ์ผลงานร่วมกันและเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินผลการเรียนที่นิยมใช้ประกอบการพิจารณา คือ ความรับผิดชอบในการเข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ การส่งงานตรงตามเวลา เป็นต้น ส่วนใหญ่แล้วศิลปะเป็นวิชาที่เน้นทางด้านการศึกษาปฏิบัติ จึงไม่ค่อยมีการสอบภาคทฤษฎี ดังนั้นสัดส่วนของคะแนนแต่ละชั้นและกฎเกณฑ์การประเมินด้านอื่นๆ อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้กำหนดเองตามลักษณะของงาน (วิสุทธิ ภิญาญวานิชกะ, สัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2536)

ในด้านประโยชน์ของการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่สำคัญในบทบาทของครูอาจารย์ เพราะนอกจากจะใช้เป็นมาตรการสำหรับประเมินความรู้ความสามารถของนักเรียน นักศึกษาแล้วยังใช้เป็นมาตรการในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของตนว่าได้ผลเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ด้วย ฉะนั้น ครู อาจารย์ จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนได้ (บุญธรรม ภิจ-ปรีดาบริสุทธิ์, 2535) และ สมหวัง นิธิยานูวัฒน์ (2530) กล่าวเสริมว่า การวัดและการประเมินผลเป็นเรื่องที่อยู่ในชีวิตประจำวันและเป็นประโยชน์ เรื่องของการวัดการประเมินเกี่ยวข้องกับเรื่องของการพัฒนาเกี่ยวข้องกับเรื่องของการรักษามาตรฐาน

การประเมินผลทางด้านการศึกษา หมายถึง กระบวนการตีความหมายและตัดสินคุณค่าจากสิ่งที่วัดได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ประชุม รอดประเสริฐ (2529) กล่าวว่า ทางการศึกษาได้ให้ความหมายของการประเมินผล หรือ Evaluation ว่าเป็นกระบวนการตีความหมาย (Interpretation) และตัดสินคุณค่า (Value Judgment) จากสิ่งที่วัดได้จากการวัดผลการประเมินผล ต้องอาศัยวิธีการที่มีระบบแบบแผนในการรวบรวมข้อมูล ตลอดจนเหตุผลประกอบการพิจารณาตัดสินว่ากิจกรรมการศึกษานั้นดีหรือไม่อย่างไร เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมประการใด และ สุ่มรงค์

โค้วตระกูล (2533) ได้กล่าวถึง การวัดและการประเมินผลของการศึกษาว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะนอกจากการวัดและการประเมินผลช่วยให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งผู้บริหาร การศึกษาทราบว่า การเรียนการสอนได้ผลตามความคาดหวังที่ตั้งไว้หรือไม่ การวัดผลและการประเมินผลเป็นสิ่งที่มิอาจหลีกเลี่ยงโดยตรงต่อชีวิตของผู้เรียนทั้งปัจจุบันและอนาคต

การศึกษาแขนงใดก็ตาม ถ้าดำเนินการสอนไปแล้วโดยไม่ได้ประเมินผลสิ่งที่ทำไปแล้วนั้นจะไม่สามารถทราบได้ว่าสิ่งที่ลงมือกระทำไปนั้น (Undergoing Phase) ควรจะปรับปรุงแก้ไขหรือไม่หรือมีข้อบกพร่องอะไรที่ควรจะต้องเพิ่มเติม (Intellectualizing Phase) ดังนั้น การวัดผลจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพราะช่วยสะท้อนความก้าวหน้าของวิชานั้นๆ ซึ่งรวมทั้งครูผู้สอน หลักสูตร กิจกรรมและความสำเร็จของผู้เรียนด้วย (อารี สุทธิพันธุ์, 2515) นอกจากนี้ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2530) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผลไว้ 2 ประการ คือ การรักษามาตรฐานการเรียนการสอนและการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดที่มีความสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับ สุจริต เพ็ชรชอบ (2524) กล่าวถึงองค์ประกอบของการสอนที่ดีนั้น คือ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ผลที่ได้จากการประเมิน ผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงวัตถุประสงค์ เนื้อหาและวิธีสอนให้ดียิ่งขึ้น

ดี ฟรานซิสโก (De Francesco, 1958) กล่าวถึง การประเมินผลเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนทราบว่า การเรียนการสอนได้ผลมากน้อยเพียงใด ตรงตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ รวมทั้งการตัดสินใจความก้าวหน้าของผู้เรียนและการประเมินผลการเรียนทำให้สามารถประเมินกำหนดค่าของความก้าวหน้าของแต่ละบุคคลได้อีกด้วย (สุวิวัฒน์ มุทขเมธา, 2523) และ อุดล ตูจินดา (2532) กล่าวถึง การประเมินผลการเรียน คือ การช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นและสามารถเปรียบเทียบผลงานในปัจจุบันกับผลงานในอดีตของตน จึงจะเป็นการส่งเสริมผู้เรียนในด้านพัฒนาการเป็นอย่างดี ไม่ท้อแท้เบื่อหน่าย นอกจากนี้ ชลอ พงษ์สามารถ (2526) กล่าวเสริมว่า การประเมินผลการเรียนจะเป็นวิธีให้คะแนนหรือวิธีใดก็ตาม ควรจะเป็นวิธีการช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการต่อไป มากกว่าจะทำให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้เบื่อหน่าย อีกทั้งการประเมินผลการเรียนทำให้ผู้สอนทราบข้อบกพร่องของผู้เรียน ผู้สอนจึงสามารถช่วยเหลือผู้เรียนได้ การประเมินผลที่ทำต่อเนื่องควบคู่ไปกับการเรียนการสอนจึงสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้สอนจะได้มี

โอกาสแก้ไขจุดอ่อน ข้อบกพร่องของผู้เรียนต่อเนื่องกันไปด้วยการทำให้ผลการเรียนดีขึ้น ได้ผลตามจุดประสงค์ที่ต้องการ (ส่วสัน มุกชเมธา, 2523)

จากข้อมูลข้างต้น พบว่าวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผลการเรียนที่สำคัญประกอบด้วยการรักษามาตรฐานและการปรับปรุงพัฒนาการเรียน ซึ่งการประเมินผลการเรียนควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผลที่ได้จากการประเมินผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงวัตถุประสงค์เนื้อหา และวิธีสอนให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นจะพบว่า การวัดและประเมินผลการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ในกระบวนการเรียนการสอน เพราะจะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตรงตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่และยังช่วยให้ผู้สอนได้ทราบข้อบกพร่องของตนเองอีกด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวมาแล้วทั้งหมดอาจสรุปได้ว่า สภาพปัจจุบันการประเมินผลการเรียนทางศิลปศึกษาโดยเฉพาะศิลปะปฏิบัติ ผู้สอนค่อนข้างจะมีเกณฑ์การประเมินผลที่ยึดตัวบุคคลหรือผู้สอนเป็นหลักและคำนึงถึงตัวผลงานมากกว่าที่ประเมินโดยใช้ระบบการประเมินผลที่ถูกต้องตามหลักของการประเมิน ในการประเมินผลการเรียนด้านศิลปะปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องมีเครื่องมือหรือแบบการประเมินผลที่ดี เพื่อให้การประเมินผลมีความยุติธรรมมากที่สุด ดังนั้นแบบประเมินผลการเรียนจึงมีความสำคัญและควรประกอบด้วย การวิเคราะห์งานเพื่อกำหนดขอบข่ายของงาน การกำหนดมติและหัวข้อหลักในการประเมินผล ตลอดจนการกำหนดรายการย่อยในหัวข้อหลักของการประเมิน (ส่วสัน ประทุมราช, 2531) เพื่อให้การประเมินผลการเรียนนั้นครอบคลุมทุกๆด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอน ความรู้ของผู้เรียน ความพร้อมของผู้เรียน วิธีการทำงานของผู้เรียนและตัวคุณภาพของผลงาน ดังนั้นหากผู้สอนสามารถศึกษาหาทางกำหนดหัวข้อหลัก และรายการย่อยสำหรับแบบการประเมินผลของวิชาศิลปะปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอย่างเป็นระบบ ซึ่งครอบคลุมในเรื่องการประเมินความรู้ความเข้าใจ กระบวนการปฏิบัติงาน ลักษณะนิสัยในการทำงานและผลงาน (เจริญ คำอึ้ง, ม.ป.ป.) ก็จะทำให้ทราบผลการเรียนที่เห็นภาพรวมของศักยภาพและประสิทธิภาพของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ จุดบกพร่องต่างๆในแต่ละด้านที่ทราบจากการวัดและประเมินผลที่เป็นระบบนี้ สามารถสะท้อนกลับเพื่อการพัฒนาในเรื่องการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลให้ผู้วิจัยมีความสนใจและทำการศึกษาเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน

แขนงวิชาทัศนศิลป์ หลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ในวิทยาลัยครู

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ ในด้าน

1. ความรู้ความเข้าใจ
2. กระบวนการปฏิบัติงาน
3. ลักษณะนิสัยในการทำงาน
4. ผลงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากความคิดเห็นของอาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะ วิทยาลัยครู และนักศึกษา วิชาเอกศิลปศึกษา เฉพาะปีการศึกษา 2536 ในวิทยาลัยครูที่เปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษา
2. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดการประเมินผลศิลปปฏิบัติใน 4 ด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจ กระบวนการปฏิบัติงาน ลักษณะนิสัยในการทำงาน และผลงาน (เจริญ คำยัง อ้างถึงใน สมใจ สิทธิชัย, 2536)

คำจำกัดความ

1. การประเมินผลการเรียน หมายถึง แบบการประเมินผลการเรียนที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อหลักและรายการย่อย 4 ด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจ กระบวนการปฏิบัติงาน ลักษณะนิสัยในการทำงานและผลงาน
2. แขนงวิชาทัศนศิลป์ หมายถึง รายวิชาจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์และศิลปะไทย ที่เปิดสอนในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ในวิทยาลัยครู
3. ลักษณะนิสัยในการทำงาน หมายถึง บุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ ความถนัดทางศิลปะ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า สรุปรูปและวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา วัตถุประสงค์ของแต่ละรายวิชาในแขนงวิชาทัศนศิลป์ และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำรา บทความ จากวารสาร งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ ในด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจ กระบวนการปฏิบัติงาน ลักษณะนิสัยในการทำงานและผลงาน

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะทุกคน ของวิทยาลัยครู 36 แห่งทั่วประเทศ
จำนวนทั้งสิ้น 150 คน

2.2 นักศึกษาที่เรียนในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ในวิทยาลัยครูและเป็นผู้ที่ผ่านการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์และศิลปะไทย) วิชาใดวิชาหนึ่งมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 วิชา จำนวน 11 วิทยาลัยที่เปิดสอน หลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี
จำนวนทั้งสิ้น 245 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Checklist) และเติมคำ (Questionnaire)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ ในด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจ กระบวนการทำงาน ลักษณะนิสัยในการทำงานและผลงาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนวิชาทัศนศิลป์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open-Ended)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ไปสอบถามกับประชากร ที่เป็นอาจารย์ทางวิชาชีพและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนประชากรที่เป็นนักเรียนนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 นำแบบสอบถามตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่ของค่าตอบและหาค่าร้อยละ

5.2 นำแบบสอบถามตอนที่ 2 มาตรวจให้คะแนน โดยตรวจให้คะแนนเป็นมาตรา

ส่วนประมาศค่า

5.3 นำแบบสอบถามตอนที่ 3 มาหาค่าความถี่และเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย

น้อย

5.4 นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.5 นำเสนอข้อมูลตอนที่ 1 ตอนที่ 2 ในรูปตารางและความเรียง ส่วนตอนที่ 3 นำมาสรุปในรูปความเรียงและนำเสนอพร้อมการเรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. จะได้แบบการประเมินผลสำหรับอาจารย์ในวิทยาลัยครูเพื่อใช้ในการประเมินผลการเรียนวิชาในแขนงวิชาทัศนศิลป์ หลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ในวิทยาลัยครู

2. เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนการสอน แขนงวิชาทัศนศิลป์ ในด้านอื่นๆอีกต่อไป